

DATUM: 29. 11. 2023

ZAČETEK PISANJA: 11. 45

KONEC PISANJA: 12. 30

1. PISNI PREIZKUS ZNANJA

Psihologija kot znanost

KRITERIJ:

12,5t–15,5t = zd (2)

16t–19t = db (3)

19,5t–22t = pdb (4)

22,5t–25t = odl (5)

Čas za reševanje: 40 min. Pazljivo preberite vsa navodila. Če kaj ni jasno, vprašajte. Spodnje naloge rešite tako, da na črto zapišete odgovor oz. obkrožite črko pred pravilnim odgovorom. Vsaka naloga je vredna 1 točko, razen, če je označeno drugače. Naloge zaprtega tipa, pri katerih bo izbranih več odgovorov, nejasni popravki in nečitljivi zapisi bodo ocenjeni z 0 točkami.

1) Kaj je psihologija? Psihologija je znanost, ki se ukvarja z vedenjem, duševnimi procesi in osebnostjo.

2) Kaj **ni** značilno za duševne procese?

- a) Potekajo v določenem časovnem sosedstvu.
- b) Doživljamo jih in tudi izražamo v vedenju.
- c) Obstajajo različne skupine duševnih procesov.
- d) Potekajo neodvisno drug od drugega.

3) Za katera cilja psihologije velja, da opredeljujemo duševne pojave in predvidevamo pojavljanje duševnih pojavov?

- a) Opisovanje in razlaganje.
- b) Napovedovanje in spreminjanje.
- c) Opisovanje in napovedovanje.
- d) Razlaganje in spreminjanje.

4) Glede na cilje preučevanja se psihologija deli na teoretične in praktične panoge. Področje, ki ga uvrščamo med praktične panoge, je:

- a) socialna psihologija,
- b) razvojna psihologija,
- c) obča psihologija,
- d) psihologija športa.

5) Panoga psihologije, katere namen je pomagati učencem pri učnih težavah in skrbeti za izboljšanje socialne klime v razredu, je

- a) socialna psihologija.
- b) pedagoška psihologija.
- c) klinična psihologija.
- d) kognitivna psihologija.

6) Psihologi raziskujejo duševne pojave različno. Med metode **ne** spada

- a) eksperiment.
- b) ekstraspekcijska.
- c) psihološki test.
- d) introspekcijska.

opazovanje

7) Katero od navedenih hipotez lahko proučujemo z eksperimentom?

- a) Močan strah vpliva na učni uspeh.
- b) Osvetljenost učnega prostora vpliva na učni uspeh.
- c) Zasvojenost z drogo vpliva na zadovoljevanje potrebe po varnosti.
- d) Pričakovanja staršev vplivajo na motiviranost otrok za učenje.

lahko spreminjamo Pričakovanja do lastnih otrok - težko.

8) Kaj od naštetega lahko opazujemo introspektivno?

- a) Izraz na obrazu.
- b) Žalost.
- c) Jok.
- d) Držo telesa.

9) Kaj od navedenega **ni** značilno za ekstraspekcijsko?

- a) Omogoča posredno opazovanje duševnih procesov.
- b) Omogoča neposredno opazovanje vedenja živali.
- c) Omogoča neposredno opazovanje osebnega doživljanja.
- d) Prisotnost opazovalca lahko vpliva na vedenje opazovancev.

10) Žan in Pia sta se odločila za raziskovalno nalogo pri psihologiji. Zanima ju znanstveno spoznavanje čustvovanja mladostnikov, saj sta večkrat opazila, da imajo vrstniki čustvene težave. Pregledala sta različne vire, med njimi tudi revijo Psihološka obzorja. Poiskala sta že objavljene raziskave o čustvovanju mladostnikov, da bi lažje določila raziskovalni problem in ga postavila v teoretični okvir. Poimenujte stopnji znanstvenega spoznavanja, ki sta ju raziskovalca že opravila (1t) in poimenujte stopnjo, ki bo temu sledila (1t):

2) Opazovanje in teorija, sta jo opravila. Postaviti morata se hipotezo (polet drugih stopenj)

11) Raziskovalci so želeli ugotavljati vpliv novega zdravila na hitrost odzivanja voznikov pri vožnji. Uporabili so metodo eksperimenta. V laboratoriju so merili hitrost odzivanja pri skupini oseb, ki ni bila pod vplivom zdravila, in hitrost odzivanja pri skupini oseb pod vplivom zdravila ter primerjali rezultate obeh skupin. Določi neodvisno spremenljivko (1t): uživanje zdravila in eksperimentalno skupino (1t): Skupina oseb pod vplivom zdravila.

12) Skupina psihologov je raziskovala problematiko alkoholizma med mladimi v Sloveniji. Raziskovalce je med drugim zanimalo, kje in pri kateri starosti so anketiranci prvič zaužili večjo količino alkohola, kako pogosto posegajo po alkoholnih pijačah, kaj je najpogostejši razlog, da se napijejo, in podobno.

- A) Za raziskovanje problematike alkoholizma med mladimi v Sloveniji bi bilo najprimerneje uporabiti vprašalnik. Poimenujte in opišite značilnosti dveh tipov vprašanj, ki se pojavljajo v vprašalnikih. (4 točke)
- B) Vsak poimenovani tip vprašanja ponazorite s po dvema primeroma. Vprašanja naj se nanašajo na problematiko alkoholizma med mladimi. (4 točke)
- C) Presodite eno prednost in tri pomanjkljivosti zbiranja podatkov o alkoholizmu med mladimi v Sloveniji s pomočjo intervjuja. (4 točke)

4) A) V vprašalniku se lahko pojavijo odprti tipi, zaprti tipi in kombinirani tipi vprašanj. Zaprti tipi vprašanj so takega tipa, da vprašani samo obkroži najbolj ustrezen odgovor na vprašanje. To nam omogoča, da lažje obdelujemo podatke, a se izna. zgod. takda na tako vprašanje pogosto ne moremo odgovoriti z gotovostjo. Odprti tipi vprašanj so tipa obrazloži, pri katerih damo vprašanemu neko trditev ali vprašanje na katerega odgovoriti s svojimi besedami, na zato namenjenem mestu za pisanje. Prednost je to, da se tako vprašani lažje izraze (brez omejitev abcd. vpraš. odgovorov), a vendar je te podatke mnoga težje obdelati.

8) B) Odprtega tipa vprašanja: Kakšne so vaše izkušnje z alkoholizmom? Kako ste se počutili ob pitju alkohola, če ste ga kdaj sploh pili?

prostor za odgovor za vsako izmed vprašanj za našega vprašanega.

MITJA ŽIGERKAR, 2. A
123 B) nadaljevanje

Zaprti tip vprašanja:

Kolikokrat, v svojem življenju do zdaj, ste se že napili?

- a) 0-krat
- b) 1-krat do 2-krat
- c) 3-krat do 5-krat
- d) 6-krat do 10-krat
- e) več kot 10-krat ✓

Kje največkrat dobite alkoholne pijače?

- a) v baru, pivnici, gostilni, vinarni/vinoteki
- b) v trgovini
- c) v trafiki ali kiosku
- d) pri sorodnikih
- e) pri prijateljih, ^{ali} vrstnikih ~~ali v šoli~~
- f) v šoli
- g) drugod
- h) ne pijem alkohola ✓

c) S pomočjo intervjuja lahko zbiramo mnoge bolj prilagodljive podatke, saj se lahko sprti (nestrukturirano) prilagajamo odgovorom intervjujancea. ✓ To je bila prednost, a hkrati ima pomanjkljivost, kot npr. to, da intervju ni anonimen. ✓ Posledično si oseba ne bo upala odgovoriti na vsa vprašanja iskreno. ✓ Prav tako lahko pri intervjuju težje obdelujemo podatke, hkrati možno, da od vseh intervjujancev ne dobimo vseh podatkov (to velja še posebej za nestrukturirani intervju), saj se lahko sprti prilagajamo in pozabimo vprašati ključna vprašanja. ✓ Poleg tega z ~~nestrukturirano~~ ^{tehnično} intervju ne moremo dobiti nujno reprezentativnega vzorca, saj zahteva ogromno priprave in posledično tudi časa, kar

privede do tega, da lahko vprašamo manj oseb. ✓